

Hellsten, Kristoffer
Kristoffer.Hellsten@skane.se

YTTRANDE

Datum 2025-02-24
Ärendenummer 2025-POL000027

1 (2)

Remissvar avseende SOU 2024:88, Säkerhetsprövningar – nya regler.

Till Justitiedepartementet;

Region Skåne har valt att lämna sitt skriftliga svar på den offentliga utredningen 2024:88, Säkerhetsprövningar - nya regler.

Region Skåne välkomnar utredningens ambition att stärka och tydliggöra säkerhetsprövningsprocessen och arbetet med säkerhetsskydd i säkerhetskänslig verksamhet. I detta arbete är det också centralt att verksamhetens säkerhetsbehov och individens rättigheter upprätthålls på ett balanserat sätt.

I en tid som till stor del präglas av krig i vår absoluta geografiska närhet, global säkerhetspolitisk turbulens, säkerhetshotande händelser i samhällsviktig infrastruktur och en i Sverige pågående och påskyndad totalförsvarsuppbyggnad har skyddet av säkerhetskänslig verksamhet gradvis blivit om än mer viktigt än tidigare. Säkerhetsprövningens olika ingående komponenter för att skydda riket Sverige, skydda specifika verksamheter men även att skydda individen och individens välmående, både integritets- och säkerhetsmässigt, är tydliga.

Förslagen innebär på sikt ökad rättssäkerhet, transparens och inte minst en homogenisering och därtill förutsägbarhet inom arbetet med säkerhetsskydd och specifikt inom säkerhetsprövningens delar.

En pågående transition, genom att lämna ordet pålitlighet för att istället använda ordet lämplighet, beskriver ett större omfång avseende säkerhetsprövningen vilket Region Skåne ser som mycket positivt.

Det finns dock utrymme för förtydliganden och kompletteringar för att säkerställa att de nya reglerna blir både effektiva och rättssäkra i praktiken, särskilt avseende beslutsföra funktioner inom den egna verksamheten kopplat till den samlade bedömningen och slutligt beslut om deltagande i säkerhetskänslig verksamhet.

Nedan följer Region Skånes synpunkter på utredningens huvudsakliga förslag.

1. Lagreglering av grundutredningens omfattning

Region Skåne ser positivt på att säkerhetsskyddslagen preciserar vilka personliga förhållanden en grundutredning ska komma att omfatta. Detta bidrar till ett enhetligt och än mer förutsägbart prövningsförfarande i samtliga verksamheter. Samtidigt är det av vikt att säkerställa att utredningens omfattning är proportionerlig i förhållande till verksamhetens natur, rollens säkerhetsklass och att individens integritet fortsatt skyddas och omhändertas. Vi efterfrågar dock en tydligare avgränsning och förklaring av vissa begrepp, exempelvis ”ekonomiska förhållanden”, för att undanröja subjektiva eller oproportionerliga bedömningar i prövningen kopplat till rättssäkerhetsaspekter och principen om likabehandling.

2. Krav på samlad bedömning och skriftliga beslut

Förslaget om att säkerhetsprövningen ska leda till en helhetsbedömning och skriftligt dokumenterade beslut stärker rättssäkerheten. Vidare menar Region Skåne att det ska vara lika viktigt att motivera och beskriva ett för individen positivt utfall av den samlade bedömningen som ett negativt. Det är också mycket viktigt att den samlade bedömningen och det slutliga beslutet alltid och över tid görs av en och samma roll eller funktion inom en verksamhet för att minimera och undkomma godtyckliga prövningsresultat. Det skall också säkerställas att den roll eller funktion som utför den slutgiltiga bedömningen och tar beslut om deltagande i säkerhetskänslig verksamhet har erforderlig kompetens och praktisk erfarenhet av säkerhetsskyddsarbete.

Att en verksamhet ska kunna undanta motivering kopplat till en samlad bedömning, med grund i att det skulle skada Sveriges säkerhet, är i sig förståeligt men bör endast användas restriktivt och i linje med gällande förvaltningsrättsliga principer.

3. Införande av överklagandemöjlighet

Rätten för en redan anställd att kunna överklaga ett beslut i en säkerhetsprövning är en förbättring ur rättssäkerhetssynpunkt och i enlighet med principerna för god förvaltning. Den föreslagna särskilda nämnden kan bidra till en mer enhetlig praxis och eventuellt bättre transparens. Ett effektivt överklagandeförfarande bör också inkludera tydliga tidsramar för handläggningen för att undvika långa och osäkra väntetider. Vidare bör utformningen av nämnden säkerställa att den har tillgång till relevant expertis och kunskaper och denna kan fatta beslut med beaktande av både säkerhetsskyddsintressen och individens rättigheter. Överklagandemöjligheten som företeelse behöver dock utredas avseende säkerhetsskyddets tillämpning och bevarande gällande myndigheters och organisationers säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som riskerar att röjas i samband med överklagandet till den särskilda nämnden.